

Степан ВІДНЯНСЬКИЙ,
завідувач відділу історії міжнародних відносин
і зовнішньої політики України
Інституту історії України НАН України,
доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України

**Рецензія на книгу Б.І. Гуменюка «Із щоденника посла України»
(К.: ДП «ГДП», 2021. 208 с.)**

Своєрідність зазначеної праці Бориса Івановича Гуменюка – у дещо незвичній, проте оригінальній структурі. Книга складається з 29 хронологічно-тематичних розповідей автора: про передумови становлення його кар'єри як науковця і дипломата; знакові події з особистого та професійного життя, зокрема діяльність на чолі Дипломатичної академії України; понад десятирічне перебування на дипломатичній службі в Республіці Кіпр; актуальні проблеми дипломатичної історії й сучасної дипломатичної служби України тощо. Красномовними й дотепними є назви кожного із цих розділів, як-от «Посольське щастя», «Історичні оповідки за чашкою кави», «Культурна “інтервенція”».

Зацікавлять читача, а надто молодь і майбутніх дипломатів, яскраві й відверті розділи, які присвячено професійному становленню, активній життєвій і громадянській позиції Б.І. Гуменюка в роки навчання на факультеті міжнародних відносин Київського університету. Автор розповідає про викладачів і студентів, зокрема й із-за кордону, знайомство та спілкування з якими збагачувало його знання з історії чи сучасності багатьох іноземних держав, а також про перші проби пера – публікування в університетській багатотиражці «Київський університет» статей, у яких висвітлював проблеми студентського життя й актуальні питання міжнародних відносин і зовнішньої політики.

Однак центральне місце в книзі Б.І. Гуменюка належить ґрунтовним із професійного погляду й водночас захопливим за літературною формою розповідям про специфіку та проблеми його діяльності на посаді Надзви-

чайного і Повноважного Посла України в Республіці Кіпр під час першої (2003–2007 рр.) і другої (2012–2019 рр.) каденцій, а також з 2017 року – дуаена дипломатичного корпусу в цій середземноморській країні. «Я дякую долі, що Кіпр був у моєму житті, – відверто і з почуттям виконаного обов'язку наголошує Борис Іванович у передмові до своєї книги. – Він глибоко увійшов і міцно закарбувався в полотні мого життєвого – а насамперед професійного – шляху [...] підняв на якісно новий рівень світосприйняття». Визначальною рисою цих розповідей дипломата і вченого є те, що, описуючи дипломатичні будні посольства, яке очолював (його проблеми, нові виклики й актуальні завдання; перебіг і наслідки важливих офіційних і дружніх зустрічей з керівниками і представниками влади, православних церков й громадськості Кіпру, українською діаспорою та дипломатами інших держав у цій країні; дипломатичні заходи; численні офіційні відвідини; супровід офіційних осіб з України – поміж ними і візит Президента України до Республіки Кіпр у листопаді 2012 року; міжнародні, культурні та інші події в діяльності дипустанови), він не оминає можливостей паралельно знайомити читача з історією (наприклад, із Кіпрським конфліктом, який 1974 року перейшов у воєнну фазу, планом Кофі Аннана, поділом Кіпру тощо), культурою, традиціями, звичаями і сучасним геополітичним становищем Республіки Кіпр – із 2004 року країни-члена Європейського Союзу, а також із населенням острова – «християнським людом та турками-кіпріотами, які п'ять разів на добу звертаються до свого бога».

У книзі можна прочитати й про роль Посольства України у вивченні позитивного досвіду будівництва та експлуатації морських портів на Кіпрі (на сьогодні ця невелика країна володіє третім за розмірами в межах ЄС торговельним флотом і налагодженою портовою інфраструктурою), поглиблення українсько-кіпрської співпраці в торговельно-економічній та гуманітарній сферах, забезпечення підтримки з боку Кіпру кандидатури України в неперманентні члени Ради Безпеки ООН на 2016–2017 роки. Автор розповів і про деякі ініціативи українського посольства, як-от зведення й урочисте відкриття в Нікосії 2019 року пам'ятника вікодавньому духовному символі України, воїнові й захисникові держави – козаку Мамаю, яке фінансово підтримав український бізнесмен Віктор Карачун, а також встановлення в місті Ларнаки скульптури «Якір-Серце» – пам'ятного дарунка від української «перлини біля моря», що є її туристичним символом. Описано тут і деякі анекдотичні випадки в діяльності дипломатичного представництва, наприклад, курйозні звернення громадян України, які свого часу відпочивали на Кіпрі.

Зворушливою є й тепла розповідь Б.І. Гуменюка про родину і підтримку дружини в дипломатичній роботі, повчальними – позитивні й негативні сюжети про окремих українських високопосадовців, які виїжджали за кордон, про неприпустимість дипломатичного жебрацтва. Автор висловлює свої

побажання щодо вдосконалення механізму зовнішньополітичної служби, наголошує на необхідності зламати наявну й часом шкідливу підпорядкованість Міністерства закордонних справ Офісу Президента України.

Наприкінці видання подано перелік понад 70 статей Б.І. Гуменюка, які було надруковано впродовж 2013–2019 років у кіпрських засобах масової інформації й викликали найбільший резонанс та обговорення в політико-дипломатичному середовищі Кіпру. Їх здебільшого присвячено історії України, боротьбі українців за незалежність і проблемам сучасного українського державотворення.

Переконаний, що книгу Бориса Гуменюка «Із щоденника посла України. Київ – Нікосія – Київ» із цікавістю та користю прочитають політики, фахівці-міжнародники, студенти й усі, хто цікавиться, досліджує чи викладає історію дипломатії та зовнішньої політики України. На черзі, сподіваюсь, спогади професора Б.І. Гуменюка про діяльність і проблеми Дипломатичної академії України при МЗС України, яку він тривалий час очолював, та його роль у підготовці професійних дипломатичних кадрів, котрі б відповідали відомій тріаді «П» – професіоналізм, порядність, патріотизм – із фрази видатного українського дипломата Геннадія Йосиповича Удовенка, чийм іменем названо академію сьогодні.